Valiokunnan mietintö MmVM 7/2025 vp─ HE 173/2025 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta (HE 173/2025 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Sami Niemi, maa- ja metsätalousministeriö
- oikeusneuvos Jaakko Autio, korkein hallinto-oikeus
- poliisitarkastaja Tuomo Korhonen, Poliisihallitus
- ohjelmajohtaja Katja Holmala, Luonnonvarakeskus
- riistapäällikkö Visa Eronen, Suomen riistakeskus
- toiminnanjohtaja Jaakko Silpola, Suomen Metsästäjäliitto
- kenttäjohtaja Timo Leskinen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- valtioneuvosto
- oikeusministeriö
- ympäristöministeriö
- Metsähallitus
- Paliskuntain yhdistys
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- Luontoliitto ry
- Suomen Kennelliitto ry
- Suomen Lammasyhdistys ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- WWF Suomi

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästyslakia.

Hyväksytty
3.4

Esityksen taustalla on luontodirektiivin muutos suden suojeluaseman osalta. Esityksen mukaan metsästyslaista poistettaisiin säännös suden ympärivuotisesta rauhoituksesta. Suden rauhoitusajasta säädettäisiin metsästysasetuksessa. Lakiin tehtäisiin myös teknisiä muutoksia.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan, jonka mukaan suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestokyvyn. Hallitusohjelmassa todetaan, että suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä ja että jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen mukaisesti.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Tausta

Esityksessä ehdotetaan metsästyslaista poistettavaksi säännös suden ympärivuotisesta rauhoituksesta. Suden rauhoitusajasta ehdotetaan säädettäväksi metsästysasetuksessa. Lisäksi metsästyslakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisiä muutoksia. Hallituksen esityksessä esitetyistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna.

Esityksen taustalla on kesäkuussa 2025 annettu suden suojeluasemaa koskeva luontodirektiivin muutos (EU) 2025/1237. Direktiivin muuttamisen taustalla on susikannan vahvistuminen ja levittäytyminen uusille alueille Euroopassa. Susikannan vahvistuminen on aiheuttanut sosioekonomisia ongelmia, joihin tiukasta suojelusta poikkeaminen ei ole tuonut riittäviä ratkaisuja. Vuonna 2025 toteutettu Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen (SopS 29/86) muuttaminen siten, että susi siirrettiin sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit), antoi EU:lle mahdollisuuden muuttaa omaa lainsäädäntöään. Suden siirtäminen luontodirektiivin liitteestä IV (tiukasti suojellut lajit) liitteeseen V (lajit, joiden ottaminen luonnosta voi vaatia hyödyntämisen säätelyä) mahdollistaa lakiehdotukseen sisältyvät ja ehdotetun lain nojalla annettavat muutokset kansalliseen lainsäädäntöön.

Suurpetojen rauhoituksesta poikkeamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 21/2025 vp) annettu eduskunnan vastaus (EV 53/2025 vp) sisälsi kolme lausumaa. Ensinnäkin eduskunta edellytti, että EU:n luontodirektiivin muuttamisesta aiheutuvat suden rauhoituksen poistamiseen liittyvät säännösehdotukset tuodaan eduskunnan käsittelyyn heti vuoden 2025 syysistuntokauden alussa. Lisäksi edellytettiin, että maa- ja metsätalousministeriö valmistelee viipymättä tarvittavat metsästyslain teknistä laatua ja selkeyttä palvelevat muutokset. Kolmannessa lausumassa edellytettiin, että maa- ja metsätalousministeriö seuraa metsästyslainsäädännön toimivuutta ja jatkaa työtä sen eteen, että kannanhoidolliselle metsästykselle luodaan vakiintuneet puitteet. Hallituksen esityksellä toteutetaan kahta ensin mainittua lausumaa.

Esityksen vaikutusten arviointia

Valiokunnalle osoitetussa Poliisihallituksen lausunnossa tuodaan esille, että suurpedoista erityisesti susi on viime aikoina aiheuttanut säännöllisesti tehtäviä poliisille. Tehtävissä on ollut kysymys tilanteista, joissa suden arvioidaan aiheuttavan vaaraa ihmisten hengelle tai turvallisuudelle. Poliisilain (872/2011) 2 luvun 16 §:n mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni ja viimesijaisena keinona lopettaa eläin, joka aiheuttaa vaaraa ihmisen hengelle tai terveydelle tai huomattavaa vahinkoa omaisuudelle taikka vakavasti vaarantaa liikennettä. Eläin saadaan lopettaa myös, jos sen hengissä pitäminen olisi ilmeistä julmuutta sitä kohtaan. Poliisilain 1 luvun 4 §:ssä säädetty vähimmän haitan periaate tarkoittaa sitä, että suurpedon karkottaminen on useissa tilanteissa eläimen lopettamista perustellumpi toimenpide ja lopetusmääräys on aina viimesijainen keino.

Lausunnossa todetaan, että poliisin antamat suden karkottamis- ja lopettamismääräykset ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina. Vuonna 2025 poliisi on lausunnon antamiseen mennessä joutunut tekemään 50 sutta koskevaa lopettamispäätöstä. Vuonna 2022 ja tätä aiempina vuosina luku on ollut alle 20 lopettamispäätöstä koko vuoden aikana. Näistä päätöksistä arviolta joka kolmas lopulta johtaa suden lopettamiseen. Lausunnon mukaan päätösmäärien kasvu johtuu susikantojen kasvusta ja niiden ihmisarkuuden vähenemisestä. Lopetuspäätöksiä kuitenkin tehdään vain hyvin pieni määrä verrattuna siihen, kuinka paljon tehtäviä susi poliisille kaikkiaan aiheuttaa. Poliisin näkemyksen mukaan metsästyksellä ennalta ehkäistäisiin susien aiheuttamia uhka- ja vaaratilanteita. Suden metsästyksen salliminen esitetyllä tavalla ehkäisee sudesta aiheutuvia häiriöitä, kun suden ihmisarkuus sen metsästyksen vuoksi lisääntyy.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on tuotu esiin susikannan kasvun vaikutukset maatalousyrittäjille. Hallitsematon tilanne aiheuttaa kohtuutonta painetta maatalousyrittäjille. Moni on lopettanut tai harkitsee lopettavansa tuotannon jatkuvasti kasvavan susiriskin vuoksi. Erityisen vaikea tilanne on lammastaloudelle. Vaikka petoaitoja on rakennettu huomattava määrä, vuonna 2024 valtion varoin korvattuja vahinkotapauksia oli ennätykselliset 90 kappaletta. Näissä tilanteissa susi tappoi yhteensä 406 lammasta. Vahinkoja korvattiin 111 000 euroa. Lausunnoissa todetaan, että vuonna 2025 on kirjattu jo 104 lammasvahinkotapausta marraskuun loppuun mennessä. Euromääräisiä vahinkoja vielä huomattavasti suurempi asia on vahinkojen välttämiseksi tehtävä lisätyö ja vahinkoriskin aiheuttama kova henkinen paine. Viimeisen seitsemän vuoden aikana lampaan lihan tuotanto on supistunut noin 40 prosenttia. Susista johtuvalla kielteisellä toimintaympäristön muutoksella on kehitykseen ratkaiseva merkitys. Suden tappamia poroja löydettiin vuonna 2024 1143 kpl,ja niiden korvattava arvo oli 1,58 milj. euroa. Vuonna 2025 susivahinkoja on löydetty 1995 kpl. Korvausmäärältään tämä tarkoittaa 2,79 milj. euroa. Korvausmäärissä ei ole huomioitu suden osuutta vasahävikistä.

Kasvanut susikanta vaarantaa valiokunnan saamien lausuntojen mukaan metsästyskoiraharrastuksen ja metsästyskoirilla tapahtuvan metsästyskulttuurin jatkumisen. Varsinaisten metsästystapahtumien ohella riski koiran ja suden kohtaamiseen on myös metsästyskoirien kokeissa ja vapaaehtoisessa pelastuskoiratoiminnassa. Lisäksi metsästyskoiria käytetään välttämättömänä apuna loukkaantuneen suurriistan jäljittämisessä. Metsästyskäytössä olevia koiria Suomessa on kaikkiaan yli 80 000. Kasvaneen susikannan takia Suomessa on jo alueita, joissa metsästyskoirien koetoiminta ja koiran kanssa metsästäminen on liian riskialtista. Lausunnoissa todetaan, että ih-

misten liikkuminen luonnossa ja koiran kanssa harrastaminen tulee turvata myös siellä, missä susia esiintyy.

Valiokunta on aikaisemmassa suurpetojen kannanhoidollista metsästystä koskevassa mietinnössään (MmVM 1/2025 vp — HE 21/2025 vp) katsonut, että suurpetokantojen kasvun ohella syynä ongelmien yleistymiseen on se, että suurpetojen ihmisarkuus on vähentynyt merkittävästi. Samalla vahinkojen määrä on kasvanut, vaikka vahinkojen ennalta ehkäisyyn on panostettu. Ihmisarkuuden väheneminen näkyy muun muassa siinä, että suurpetojen pihakäyntien määrä on kasvanut merkittävästi. Valiokunta pitää tärkeänä, että nyt toteutettava kiintiömetsästys lisää susien ihmisarkuutta ja vähentää pihakäyntien määrää. Valiokunta on aikaisemmassa suurpetoja koskevassa lausunnossaan (MmVL 10/2024 vp — E 17/2025 vp ja E 18/2025 vp) nostanut esiin myös vahingot metsästyskoirille ja koirametsästysharrastuksen estymisen susivahingon vaaran vuoksi. Valiokunta on todennut metsästyskoirien harjoittamisen ja metsästyksen estymisen vaikuttavan myös metsästäjien mahdollisuuksiin tarjota suurriistavirka-apua, vaikeuttavan esimerkiksi hirvikannan hallintaa sekä johtavan muun muassa liikennevahinkojen ja metsille aiheutuvien hirvieläintuhojen kasvuun.

Valiokunta on mietinnössään (MmVM 1/2025 vp) todennut, että suden kannanhoidollisen metsästyksen estyminen aiheuttaa välitöntä ja välillistä haittaa kotieläintaloudelle sekä erityisesti lammastaloudelle ja porotaloudelle. Lisäksi valiokunta on lausunnossaan (MmVL 9/2025 vp — E 27/2025 vp) todennut, että sudet tappavat vuosittain satoja lampaita. Samalla se on huomauttanut, ettei maatalousyrittäjien menetyksissä ole kysymys pelkästään taloudellisista vahingoista, vaan kasvaneisiin henkisiin paineisiin ja pitkäjänteisen jalostustyön tulosten menettämiseen liittyvistä vaikeuksista ja aineettomista vahingoista. Vuonna 2000 suden tappamien porojen määräksi todennettiin 270. Vuonna 2024 määrä oli jo 1143 yksilöä. Valiokunta toteaa lausunnossaan, että edellä kuvattu tilanne uhkaa kotieläintalouden jatkamista koko Suomessa. Kaiken kaikkiaan saamaansa lausuntopalautteeseen ja aikaisempiin kannanottoihinsa viitaten valiokunta pitää sen käsittelyssä olevan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen toteutumista välttämättömänä sisäisen turvallisuuden, kotieläintalouden jatkuvuuden ja koirametsästyksen jatkamisen kannalta.

Valtioneuvoston lainsäädännön vaikutusten arviointineuvosto on nostanut esiin puutteita hallituksen esityksen nykytilan kuvauksessa ja vaikutusarvioinneissa. Sen mukaan esityksen taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutuksen jäävät epäselviksi. Valiokunta pitää tätä valitettavana ja toteaa eduskunnan lausumassa valmistelulle asetetun aikataulun hyvin todennäköisesti rajoittaneen mahdollisuuksia kattavan vaikutusarvioinnin toteuttamiseen. Lisäksi monet keskeiset suden metsästykseen ja rauhoitusaikaan liittyvät ratkaisut säädetään lakia alemman asteisissa säädöksissä. Näiltä osin niiden vaikutuksista on perusteltua tehdä selkoa yksityiskohtaisemmin näiden alemman asteisten säädösten valmistelun yhteydessä. Mitä tulee lakiehdotuksen ympäristövaikutuksiin, valiokunnan saamissa lausunnoissa on käsitelty, joskin erilaisiin johtopäätöksiin päätyen, vaikutuksia susikantaan. Valiokunta käsittelee metsästyksen vaikutuksia susikantaan jäljempänä alueellisen kiintiömetsästyksen toteutustapaa arvioidessaan. Valiokunta pitää tärkeänä lakiehdotuksen voimaantuloa vuoden 2026 alusta ja viittaa taloudellisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten osalta edellä esitettyyn sekä aikaisemmassa mietinnössään ja lausunnoissaan esitettyihin vaikutuksiin.

Alueellisen kiintiömetsästyksen toteutustapa

Luontodirektiivin 14 artiklassa säädetään liitteessä V olevista lajeista, jotka eivät ole yhtä tiukasti suojeltuja kuin liitteen IV lajit. Sääntely sallii lajien metsästyksen. Direktiivin 14 artikla edellyttää kuitenkin, että liitteen V lajien suojelutason tilaa on aktiivisesti seurattava. Tarvittaessa jäsenvaltion on toteutettava tarpeellisia toimenpiteitä suojelutason turvaamiseksi. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla muun muassa lupajärjestelmä, kiintiöt, rauhoitusaika sekä paikallinen tai väliaikainen rauhoittaminen. Liitteen V riistaeläinlajeja ovat Suomessa susi, euroopanmajava, halli, kirjohylje, itämeren norppa, hilleri, näätä ja metsäjänis. Näistä hallia ja itämeren norppaa metsästetään alueellisen kiintiön perusteella.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on pidetty tärkeänä, että luontodirektiivin muutoksen kansallisessa toimeenpanossa kiinnitetään riittävästi huomiota niihin luontodirektiivin velvoitteisiin, jotka edelleen koskevat sutta. Luontodirektiivi edellyttää, että kutakin lajia koskevat arviot perustuvat tieteelliseen tietoon. Vaikka susi ei enää ole tiukasti suojeltujen lajien listalla, edellyttää lajin nykyinenkin status suotuisan suojelutason saavuttamista ja ylläpitämistä kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Suotuisan suojelutason määrittelyn tulee perustua ajantasaisimpaan tieteelliseen tietoon ja arvioihin. Siksi on ensisijaisen tärkeää turvata suden, kuten muidenkin suurpetojen, populaation koon ja geneettisen rakenteen arvioimiseen tarvittavat edellytykset. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Luonnonvarakeskus on kehittämässä niin kutsuttua verotusmallia, jonka avulla suden metsästyksen mitoitus ja vaikutukset susikannan kehittymiseen voidaan arvioida. Valiokunta pitää tärkeänä, että dna-näytteitä toimitetaan lakiehdotuksessa edellytetyllä tavalla niin kiintiön perusteella kaadetuista susista kuin suden jätöksistä ylipäätään kanta-arvion tekemistä varten. Dna-näytteiden tutkimiseen on varattava riittävästi resursseja, ja näytteet on tutkittava viipymättä.

Suden ympärivuotisen rauhoituksen poistuessa sen suotuisan suojelutason säilyminen on tarkoitus varmistaa tieteelliseen ja ajantasaiseen tietoon perustuvalla alueellisella kiintiömetsästyksellä. Metsästyslain järjestelmä alemman asteisine säännöksineen turvaa metsästyksen hallittua toteutusta. Lakiehdotuksen toteutuessa suden metsästys on mahdollista toteuttaa pyyntilupaan tai alueelliseen kiintiöön perustuen. Varsinaisesti metsästyksen toteuttaminen alueellisella kiintiömetsästyksellä säädetään lakia alemman asteisilla säädöksillä. Pyyntiluvasta ja alueellisesta kiintiöstä säädetään metsästyslain 10 §:ssä. Metsästykseen on oltava pyyntilupa tai metsästyksessä on noudatettava maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa säädettyä alueellista kiintiötä, jos metsästyksestä aiheutuu muun kuin 26 §:ssä mainitun hirvieläimen kannan vaarantuminen tai jos riistaeläinlajin metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää.

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää alueellisen kiintiön nojalla metsästettävistä riistaeläinlajeista, alueellisen kiintiön myöntämisen edellytyksistä sekä myöntämisessä noudatettavasta menettelystä ja alueellisen kiintiön nojalla saadun saaliin ilmoittamisesta. Alueellisen kiintiön nojalla sallittavan metsästyksen vuotuista saalismäärää voidaan rajoittaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajia rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee.

Lakia alemman asteisia säädöksiä koskevat asetusehdotukset ovat tämän mietinnön laatimisen hetkellä lausuntokierroksella. Suden metsästyksen on tarkoitus alkaa alueelliseen kiintiöön perustuvana metsästyksenä vuoden 2026 alusta. Lausuntokierroksella olevan valtioneuvoston asetusehdotuksen mukaan yleiseksi suden metsästysajaksi ehdotetaan 1.12.—10.2. Sen ulkopuolella susi on rauhoitettu. Metsästyslain 37 §:n mukaan riistaeläinlajin häiritsemättömän lisääntymisen turvaamiseksi riistaeläin on rauhoitettava joko toistaiseksi tai määräajaksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lähtökohtaisesti riistaeläimiä on suojattu myös ajanjaksolla, jonka aikana jälkeläiset ovat riippuvaisia emojen hoivasta.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on tuotu esiin, että suden parittelukausi alkaa yleensä helmikuun lopulla tai maaliskuun alussa, joten on tarkoituksenmukaista päättää suden metsästys ennen parittelukauden alkua. Suomessa susien yleisin synnytysajankohta on toukokuun toinen viikko. Joissain tapauksissa pentueet ovat syntyneet toukokuun ensimmäisellä viikolla, ja lisäksi on ollut tapauksia, joissa pentue on syntynyt toukokuun puolivälissä. Suden kantoaika on 60—63 vuorokautta. Uroksen rooli on erittäin merkittävä heti pentujen synnyttyä, sillä uros tuo naaraalle ruokaa 2—3 viikon ajan pentujen syntymästä. Tuona aikana vain uros saalistaa. Naaras imettää pentuja 8—10 viikon jakson, joka ulottuu riippuen syntymän ajoittumisesta noin elokuun alkuun. Pennut ovat riippuvaisia vanhemmistaan myöhäissyksyyn tai alkutalveen, sillä suden pääsaalislajien eli hirvieläinten onnistunut saalistus edellyttää pentujen saalistustaitojen kartuttamista osana laumaa. Pennut liikkuvat lauman mukana noin syyskuusta eteenpäin osallistuen saalistukseen. Muun muassa hirvieläinten saalistus edellyttää laumassa opittavia taitoja.

Valiokunnan saamasta selvityksestä voidaan päätellä, että vuoden 2026 alueelliseen kiintiöön perustuvalla metsästyksellä, jonka on tarkoitus päättyä viimeistään 11.2., ei häiritä suden lisääntymistä, eikä heikennetä jälkeläisten selviytymistä ensimmäisinä elinkuukausina. Lisäksi Luonnonvarakeskukselta saadun tiedon mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetusehdotuksessa vuodelle 2026 ehdotetun 100 yksilön kiintiön ei arvioida alustavan demografisen mallinnuksen perusteella todennäköisesti aiheuttavan kannan pienenemistä alle asetetun suotuisan suojelutason viitearvon. Valiokunta pitää tätä tärkeänä lähtökohtana ja katsoo lausunnonantajien tavoin, että vuonna 2026 kerätään kokemuksia alueelliseen kiintiöön perustuvasta metsästyksestä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Metsähallitus mahdollistaa sudenmetsästyksen valtion mailla vuoden 2026 alusta lähtien, ja päivittää viipymättä metsästysvuokrasopimukset kattamaan kaikkien suurpetojen metsästyksen.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on kritisoitu aikomusta kohdistaa suden alueellinen kiintiömetsästys reviirikohtaisesti kokonaisiin laumoihin. Toisaalta lausunnoissa on ehdotettu, että metsästys tulee toteuttaa pyyntilupaperusteisena, sillä lupaperusteinen metsästys mahdollistaa kiintiömetsästystä suunnitellumman metsästyksen kohdentamisen ja poistettavien yksilöiden tai laumojen valikoinnin. Jotta susikannan suojelutaso säilyisi suotuisana, metsästys tulee suunnitella siten, ettei kannan demografinen eikä geneettinen elinvoimaisuus olennaisesti heikkene. Mahdollisen lupa- tai kiintiömetsästyksen kohdistuessa vain tiettyyn osaan lauman yksilöitä metsästyksessä tulee välttää perhelauman saalistusmenestyksen kannalta avainasemassa olevien aikuisten susien tappamista.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan metsästyksen kohdentaminen rajattuina alueellisina kiintiöinä reviireille turvaa alueelliselle kiintiömetsästykselle kulloinkin asetettavia, aluekohtai-

sia tavoitteita, kuten kotieläinvahinkojen estäminen tai koirasusien poistaminen, ja suotuisan suojelun tason säilyttämisen edellyttämää kiintiön seurantaa. Lisäksi kohdentamisella ehkäistään perhelaumojen hajoamista, joka vaikuttaa lauman yksilöiden ravinnon hankkimiseen ja susien hakeutumiseen ihmisasutuksen lähettyville. Lausunnoilla olevan suden kiintiömetsästystä koskevan valtioneuvoston asetusluonnoksen perustelumuistiossa (s. 6) tuodaan esiin, ettei suden metsästyksen salliminen susireviirien ulkopuolella ole välttämättä tarkoituksenmukaista. Tällöin metsästys kohdistuisi nuoriin vaeltaviin, elinaluetta ja paria etsiviin yksilöihin. Vain harvoin vaeltavat nuoret sudet aiheuttavat sosioekonomisia haittoja. Vahingot syntyvät pääsääntöisesti susien reviirialueilla tai reviirin rajoilla. Edellä sanotun valossa valiokunta pitää alueellisen kiintiömetsästyksen toteutustapaa perusteltuna ja pitää tärkeänä, että toteutustapaa tarkastellaan saatujen kokemusten valossa.

Karhun ja ilveksen kannanhoidollinen metsästys

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestokyvyn. Hallitusohjelmassa todetaan, että suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä ja että jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen mukaisesti. Valiokunta toteaa, että esitykseen sisältyvä lakiehdotus täyttää hallitusohjelman tavoitteet suden osalta. Valiokunta pitää hallitusohjelman mukaisesti tärkeänä turvata myös muiden suurpetojen, erityisesti karhun ja ilveksen kannanhoidollinen metsästys. Suurpetojen suojelua koskevassa lausunnossaan valiokunta on todennut, että nykyisen suojelujärjestelmän sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia koskevat näkökohdat edellyttävät, ettei EU:n säädösmuutoksia jäädä odottamaan, vaan nykyistä järjestelmää kehitetään nopeasti ja tehokkaasti enempien vahinkojen torjumiseksi ja luottamuksen palauttamiseksi suojelujärjestelmään (MmVL 10/2024 vp). Tällä hetkellä karhu ja ilves sisältyvät luontodirektiivin liitteeseen IV.

Valiokunta on tuoreessa mietinnössään (MmVM 1/2025 vp) käsitellyt suurpetojen kannanhoidollista metsästystä karhun ja ilveksen osalta. Niiden kannanhoidollinen metsästys on viime vuosina estynyt säännönmukaisten valitusten ja poikkeuslupapäätösten täytäntöönpanon estymisen takia. Korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännössä on EU-tuomioistuimen ratkaisujen pohjalta edellytetty, että luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun poikkeuksen mukaiselle metsästykselle on voitava poikkeuslupapäätöksessä osoittaa hyväksyttävä päämäärä. Taustalla on lisäksi edellä mainitun poikkeussäännöksen suppea tulkinta. Oikeuskäytännössä on tähän saakka käytännössä hylätty poikkeuslupapäätöksiin sisältyvät kannanhoidollisen metsästyksen päämäärät. Edellä mainitun mietinnön ohella valiokunta on aikaisemmassa lausunnossaan kattavasti käsitellyt suurpetokantojen runsastumisen ja kannanhoidollisen metsästyksen estymisen vaikutuksia (MmVL 10/2024 vp).

Edellä mainitussa hallituksen esityksessä (HE 21/2025 vp) todetaan, että nykyisellä kasvuvauhdilla Suomen karhukanta tulee todennäköisesti kaksinkertaistumaan 7—8 vuoden aikana, jollei kannanhoidollista metsästystä voida enää jatkaa. Suomen karhukanta on tietyillä alueilla niin suurella tasolla, ettei pelkästään vahinkoa tai turvallisuusuhkaa aiheuttavien yksilöiden poistamisella voida hallita kasvavan kannan aiheuttamia sosiaalisia, taloudellisia tai ekologisia ongelmia. Ei ole myöskään poissuljettua, etteikö ilveskannan kasvu johtaisi vastaavaan kehitykseen. Kaiken kaikkiaan tarvitaan suurpetokantojen rajoittamista ja erityisesti suurpetojen ihmisarkuuden

palauttamista. Näitä tavoitteita ei voida edistää 41 a §:n 1 momentissa mainituilla vahinkoperusteilla myönnetyillä poikkeusluvilla.

Poliisihallituksen lausunnossa on todettu, että kokonaisuutena suurpetotilanne on poliisin tehtävämäärän valossa hälyttävä. Vuonna 2022 poliisi teki karhuihin liittyen yhdeksän karkotus- tai lopetuspäätöstä. Vuonna 2025 lausunnon laatimiseen mennessä edellä mainittuja päätöksiä on jo noin 60 kappaletta. Määrä on kasvanut huomattavasti myös karhujen osalta. Ilveksen ja ahman osalta poliisiin päätökset ovat yksittäisiä. Poliisihallitus on säännönmukaisesti lausunnoissaan kannattanut suurpetojen, erityisesti suden, kannanhoidollista metsästystä.

Saamaansa selvitykseen viitaten valiokunta toteaa, että karhu- ja ilveskannat ovat molemmat suotuisalla suojelutasolla, ja kannat ovat pysyneet suotuisalla suojelutasolla huolimatta siitä, että vielä joitakin vuosia sitten niihin kohdistui vuosittain kannanhoidollista metsästystä. Karhukannan hoitosuunnitelmassa karhun suotuisan suojelutason viitearvoksi on määritelty 1 400 yksilöä. Sen sijaan ilvekselle viitearvoa ei ole määritelty. Viitearvon määrittely tapahtuu tiedepohjaisesti ja viime kädessä poliittisen päätöksenteon prosessissa ministeriön asetuksella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ilveksen kannan tilanne vastaa pitkälti karhun tilannetta, ja suotuisan suojelutason viitearvo voi olla arviolta 1 400 yksilöä.

Myös eräissä valiokunnan saamissa lausunnoissa on kannatettu karhun ja ilveksen kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistamista. Lausuntojen mukaan tämä on toteutettava alueelliseen kiintiöön perustuvalla metsästyksellä. Karhun metsästys poronhoitoalueella kiintiömetsästyksenä on hyväksi havaittu toimintamalli. Näin ollen myös poronhoitoalueen ulkopuolella karhun kannanhoidollinen metsästys tulee järjestää kiintiömetsästyksenä. Myös kiintiömetsästyksenä toteutettavassa poikkeamisessa voidaan osoittaa luontodirektiivistä johtuvien poikkeusedellytysten täyttyminen. Lisäksi vahinko- ja turvallisuusperusteinen poikkeuslupamenettely tulee edelleen säilyttää samanaikaisesti käytössä olevana vaihtoehtona kiintiömetsästykselle. Tämän varmistamiseksi metsästyslaissa on syytä nimenomaisesti säätää, miten muuta tyydyttävää ratkaisua on tulkittava.

Valiokunta yhtyy lausunnoissa esitettyihin näkemyksiin. Karhun ja ilveksen kannanhoidollinen metsästys on tarpeen mahdollistaa siten, että alueelliseen kiintiöön perustuva karhun ja ilveksen rauhoituksesta poikkeaminen sallitaan koko maassa. Alueelliseen kiintiöön perustuva kiintiömetsästys on johdettua, hallittua ja vastuullista toimintaa, jonka yhteydessä turvataan suurpetolajien suotuisan suojelutason säilyminen. Samalla hillitään suurpetojen aiheuttamien taloudellisten vahinkojen ja turvallisuusriskien kasvua, ehkäistään salametsästystä ja turvataan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden uhanalaisten lajien tulevaisuutta. Valiokunta tekee jäljempänä tätä koskevat muutosehdotukset ja edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö valmistelee viipymättä asetukset, joita tarvitaan karhun ja ilveksen rauhoituksesta poikkeamiseen alueelliseen kiintiöön perustuvalla metsästyksellä (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

30 §. Metsästyksen johtaja. Valiokunta ehdottaa pykälään muutosta, joka liittyy jäljempänä 41 §:n 4 ja 5 momentin ja 41 a §:n 4 momentin kohdalla ehdotettuun karhun ja ilveksen rauhoituk-

sesta poikkeamiseen kiintiömetsästyksellä. Kuten hallituksen esityksessä ehdotetaan suden osalta, myös karhun ja ilveksen kohdalla on asianmukaista edellyttää metsästyksenjohtajan ja tarvittavien varajohtajien määräämistä vastaavin perustein.

41 §. Poikkeusluvat. Valiokunta ehdottaa pykälän 4 ja 5 momenttiin muutoksia siten, että valtioneuvoston asetuksella ja maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää 41 a § 4 momentissa tarkoitettu rauhoituksesta poikkeaminen järjestämällä poikkeaminen alueellisella kiintiömetsästyksellä. Ehdotuksen sisältönä on yhdessä 41 a §:n 4 momenttiin ehdotettavan muutoksen kanssa sallia karhun, ilveksen ja saukon rauhoituksesta poikkeaminen alueellisen kiintiömetsästyksen keinoin myös poronhoitoalueen ulkopuolella.

41 a §. Edellytykset eräiden riistaeläinlajien poikkeusluvalle. Valiokunta ehdottaa pykälän 4 momenttiin muutosta, jolla mahdollistetaan karhun ja ilveksen rauhoituksesta poikkeaminen alueellisen kiintiöön perustuvalla metsästyksellä. Kuten edellä on tuotu esille, rauhoituksesta poikkeamisen järjestäminen alueellisen kiintiön perusteella edellyttää, että asiasta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Tämä merkitsee muutosta nykytilaan, jossa rauhoituksesta poikkeaminen alueellisen kiintiön perusteella on mahdollista ainoastaan poronhoitoalueella.

Valiokunta ehdottaa pykälään uutta 5 momenttia, jonka tarkoituksena on varmistaa, ettei suden, karhun tai ilveksen alueelliseen kiintiöön perustuva metsästys tai rauhoituksesta poikkeaminen muodosta estettä pykälän 1 momentissa tarkoitetun vahinko- tai turvallisuusperusteisen luvan myöntämiselle.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 173/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. ***(Valiokunnan lausumaehdotus)***

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

metsästyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan metsästyslain (615/1993) 10 ja 30 §, 37 §:n 3 momentti, 41 §:n 4 ja 5 momentti sekä 41 a §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 10 §, 37 §:n 3 momentti ja 41 a §:n 3 ja 4 mo-

mentti laissa 159/2011, 30 § laissa 504/2017, 41 §:n 4 momentti laissa 206/2013 ja 41 §:n 5 momentti laissa 244/2025, sekä

lisätään 41 a §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 159/2011 ja 447/2023, uusi 5 momentti seuraavasti:

10 §

Pyyntilupa ja alueellinen kiintiö

Metsästykseen on oltava pyyntilupa tai metsästyksessä on noudatettava maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa säädettyä alueellista kiintiötä, jos metsästyksestä aiheutuu muun kuin 26 §:n 1 momentissa mainitun riistaeläinlajin kannan vaarantuminen tai jos riistaeläinlajin metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pyyntiluvan tai alueellisen kiintiön nojalla metsästettävistä riistaeläinlajeista, pyyntiluvan ja alueellisen kiintiön myöntämisen edellytyksistä sekä myöntämisessä noudatettavasta menettelystä ja muista pyyntilupaa ja alueellista kiintiötä koskevista seikoista sekä pyyntiluvan tai alueellisen kiintiön nojalla saadun saaliin ilmoittamisesta.

Pyyntilupien ja alueellisen kiintiön nojalla sallittavan metsästyksen vuotuista saalismäärää voidaan rajoittaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajia rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee.

Suomen riistakeskus myöntää 1 momentissa tarkoitetun pyyntiluvan sekä vastaa alueellisen kiintiön nojalla sallitun metsästyksen seurannasta.

Pyyntiluvan tai alueellisen kiintiön nojalla saaliiksi saadusta sudesta on toimitettava DNA-näytteet Luonnonvarakeskukselle. Valtioneuvoston asetuksella säädetään DNA-näytteiden toimittamisen määräajasta.

30 §

Metsästyksen johtaja

Hirvieläimen ja suden pyyntiluvan sekä suden, karhun, ahman ja ilveksen poikkeusluvan saajan on nimettävä metsästyksen johtaja ja tarvittava määrä varajohtajia. Kun suden metsästys taikka karhun tai ilveksen rauhoituksesta poikkeaminen järjestetään alueellisen kiintiön perusteella, metsästykseen tai rauhoituksesta poikkeamiseen osallistuvan on huolehdittava siitä, että metsästyksen johtaja ja tarvittava määrä varajohtajia on nimetty. Metsästykseen osallistuva henkilö on velvollinen noudattamaan metsästyksen johtajan antamia määräyksiä. Metsästyksen johtaja saa kieltää metsästykseen osallistumisen henkilöltä, joka ei noudata annettuja määräyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään metsästyksen johtajan ja varajohtajien nimeämisestä, näiden ilmoittamisesta asianomaiselle riistanhoitoyhdistykselle tai Suomen riistakeskukselle, läsnäolosta metsästystapahtumassa sekä metsästyksen johtajan tehtävistä.

37 §

Riistaeläinlajin rauhoittaminen

— —

Karhu, saukko, ahma, ilves ja kirjohylje ovat aina rauhoitettuja.

41 §

Poikkeusluvat

— —

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poikkeusluvan myöntämisessä noudatettavasta menettelystä, poikkeuslupaan liitettävistä määräyksistä, poikkeusluvan nojalla saadun saaliin ilmoittamisesta, poikkeusluvan ajallisesta kestosta ja poikkeamisen edellytysten arvioinnista sekä 41 a §:n 4 momentissa tarkoitetun ~~poronhoitoalueen~~ alueellisen kiintiön myöntämisen edellytyksistä ja alueellisen kiintiön nojalla saadun saaliin ilmoittamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös ajankohdista, jolloin 37 §:n mukaisesta rauhoituksesta voidaan poiketa.

Poikkeuslupien ja 41 a §:n 4 momentissa tarkoitetun ~~poronhoitoalueen~~ alueellisen kiintiön nojalla pyydettävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajia tai poikkeusluvan myöntämisperustetta rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 41 a §:n 3 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan ja 41 a §:n 4 momentissa tarkoitetun ~~poronhoitoalueen~~ alueellisen kiintiön päämäärästä ja alueesta, jota päämäärä koskee, sekä poikkeuksen kohteena olevan lajin suotuisan suojelutason viitearvosta.

41 a §

Edellytykset eräiden riistaeläinlajien poikkeusluvalle

— —

Sutta, karhua, saukkoa ja ilvestä koskeva poikkeuslupa voidaan 1 momentissa säädetyn lisäksi myöntää myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi, jos 1 momentin johdantokappaleessa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Edellä 3 momentissa tarkoitettu rauhoituksesta poikkeaminen voidaan järjestää ~~poronhoitoalueella~~ myös maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa määritellyn alueellisen kiintiön perusteella. Suomen riistakeskus vastaa alueellisen kiintiön perusteella sallitun rauhoituksesta poikkeamisen seurannasta.

Tämän pykälän 1 momentin säännöksiä sovellettaessa muuksi tyydyttäväksi ratkaisuksi ei katsota 4 momentissa tarkoitettua rauhoituksesta poikkeamista eikä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua metsästystä, jotka järjestetään alueellisen kiintiön perusteella. (Uusi 5 mom.)

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2025 vp

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö valmistelee viipymättä asetukset, joita tarvitaan karhun ja ilveksen rauhoituksesta poikkeamiseen alueelliseen kiintiöön perustuvalla metsästyksellä.

Helsingissä 9.12.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ritva Elomaa ps
varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Laura Huhtasaari ps (osittain)
jäsen Janne Jukkola kok
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Helena Marttila sd (osittain)
jäsen Anders Norrback r
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk (osittain)
varajäsen Petri Huru ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola

Vastalause 1

Perustelut

Hallituksen esitys ja valiokunnan siihen tekemät täydennykset ovat sekä sisällön että lainvalmisteluprosessin osalta täysin vastuuttomia ja vaarallisia. Lakiesityksen valmistelun ja käsittelyn eri vaiheissa on tarkoitushakuisesti jätetty noudattamatta hyvän lainvalmistelun periaatteita ja tietoisesti ohitettu keskeisiä vaikutusarvioita, jotka olisivat olennaisia paitsi suomalaisen luonnon kannalta, myös esityksellä väitetysti saavutettavien hyötyjen kannalta. Valiokuntakäsittelyssä on täysin poikkeuksellisella tavalla ohitettu arviot EU-oikeudellisista näkökulmista sekä myös ympäristöperusoikeuksista. Toimintatavat ovat laajasti olleet sellaisia, joita ei tulisi hyväksyä demokraattisessa oikeusvaltiossa.

Nyt täysin puutteellisesti valmistellun ja kiireessä eteenpäin viedyn esityksen väitetyt myönteiset vaikutukset perustuvat uskomuksiin ja hallituspuolueille läheisten sidosryhmien intressien edistämiseen. Samalla vaarannetaan olennainen osa suomalaista luonnonsuojelua ja luontopolitiikkaa. Suden osalta esityksen ongelmat juontuvat hallituksen ja ministeriön valmistelusta saakka, mutta valiokunta on lisäksi omin päin heikentänyt esityksen uskottavuutta entisestään lisäämällä esitykseen ilman virkavalmistelua, asiantuntijalausuntoja ja vaikutusarviota muutoksia karhun, ilveksen ja saukon metsästykseen.

On erittäin vakavaa, että lainsäädännön arviointineuvosto on osoittanut metsästyslain muutosta koskevasta hallituksen esityksestä valiokunnalle poikkeuksellisen raskaat huomautukset. Prosessin kannalta kuvaavaa on, että huomautukset jouduttiin osoittamaan valiokunnalle, koska esitystä on viety eteenpäin erittäin tiukalla aikataululla ja lainsäädännön valmisteluohjeiden vastaisesti niin, että arviointineuvosto ei ehtinyt antaa lausuntoa ennen hallituksen esityksen antamista eduskuntaan.

Arviointineuvoston mukaan esityksessä on vakavia puutteita siltä osin, että kaikki vaikutusarviot puuttuvat. Hallituksen esityksessä ei ole arvioitu nykytilaa eikä sitä, millaisia vaikutuksia lainsäädännöllä olisi suteen osana Suomen luontoa, millaisia vaikutuksia sillä olisi suden aiheuttamiin haittoihin, voitaisiinko ongelmia ratkaista toisin, ja ketkä lainsäädännön muutoksista hyötyisivät ja millä tavoin. Arviointineuvosto on todennut puutteiden olevan niin merkittäviä, ettei esitys täytä lainvalmistelun perusvaatimuksia.

Suden suotuisan suojelun taso

Esitys metsästyslain muutokseksi pohjautuu aiemmin vuonna 2025 EU:ssa tehtyyn päätökseen, jolla susi siirrettiin luontodirektiivin liitteestä VI liitteen V alaiseksi lajiksi. Myös liitteen V alaisten lajien osalta ensisijaista on lajin suotuisan suojelun tason ylläpito ja säilyminen. Esityksessä ei kuitenkaan missään määrin ole arvioitu sen mahdollisia vaikutuksia suden suotuisan suojelun tasoon.

Vaikutusten suden suotuisan suojelun tasoon ja säilymiseen Suomen luonnossa tulisi olla aivan keskeisiä metsästyslain muutoksen valmistelussa tarkasteltavia asioita. Koska vaikutuksia ei ole

arvioitu, on esitys erittäin huteralla pohjalla sen suhteen, täyttääkö se lainkaan luontodirektiivin vaatimusta suotuisan suojelun tason säilymisestä.

Tieteellisen tutkimuksen mukaan susi on Suomessa erittäin uhanalainen laji. Määritelmällisesti uhanalaisuusluokka "erittäin uhanalainen" tarkoittaa, että luokkaan kuuluvalla lajilla on erittäin suuri vaara kadota luonnosta lähiaikoina. Onkin selvää, että susi ei erittäin uhanalaisena lajina voi olla Suomessa vielä suotuisalla suojelun tasolla eikä metsästystä siten tulisi sallia.

Luontodirektiivin mukaan suotuisan suojelun tason määrittelemisessä täytyy noudattaa parasta ja viimeisintä tieteellistä tietoa. Suomessa susikannan tuntee parhaiten Luonnonvarakeskus. Luonnonvarakeskuksen mukaan Suomessa oli vuonna 2025 maaliskuun kanta-arvion mukaan noin 430 sutta. Maa- ja metsätalousvaliokunta on kuullut Luonnonvarakeskusta, joka on valiokunnalle toimittamissaan lausunnoissa todennut, että pienin elinkelpoinen populaatio lyhyellä aikavälillä olisi vähintään 500 sutta, pidemmällä aikavälillä vielä suurempi.

Valiokunnan saamien selvitysten mukaan on ilmeistä, että susi ei Suomessa ole vielä suotuisan suojelun tasolla eikä metsästystä siten tule suteen kohdistaa. Lakiesityksen vaikutusarvioiden puuttuessa tällaisen päätöksen tekeminen on erityisen vastuutonta.

Vaikutukset susivahinkoihin ja suden aiheuttamiin haittoihin

Huolimatta siitä, että susivahinkoja ja suden aiheuttamia haittoja käytetään lainsäädännön muutoksen perusteluna, hallituksen esitys ei arvioi perusteellisesti susivahinkojen nykytilaa eikä arvioi vaikutuksia, joita suden metsästyksen laajemmalla sallimisella olisi näihin haittoihin.

Koska vaikutuksia ei ole arvioitu, jää valmistelussa ja päätöksenteossa täysin puuttumaan se näkökulma, että muutoksella ei välttämättä ole haluttuja, haittoja vähentäviä vaikutuksia. Samoin huomiotta jää se näkökulma, että suden metsästys voi myös lisätä haittoja, kuten ihmisasutukseen hakeutuvien susien määrää.

Ihmisen ja suden sekä muiden suurpetojen yhteiselon edistäminen

Toistamme metsätyslain edellisessä käsittelyssä (HE 21/2025 vp) esittämämme huomion ongelmallisuudesta, joka liittyy siihen että suurpetojen kannanhoidosta puhuttaessa ainoastaan metsästys on esillä keinona. Tälläkin kertaa yksi esityksen keskeisistä ongelmista on se, että se ei pyri huomioimaan mitään muita suurpetopolitiikan keinoja esimerkiksi vahinkojen ennaltaehkäisyssä kuin suurpetojen metsästyksen. Sekä sosiaalisen kantokyvyn että luonnon monimuotoisuuden kannalta aivan keskeistä olisi huomioida myös muut keinot tappamisen sijaan. Suomessa on tehty ansiokasta työtä, jossa on selvitetty sekä vahinkojen ennaltaehkäisyä että ihmisen ja suurpetojen rinnakkaiselon helpottamista monilla eri keinoilla. Kun keskustelu ja muutokset petopolitiikassa keskittyvät vain metsästykseen, muut keinot jäävät sivuosaan.

Yhdymme näkemykseen, että haittoja ja vaaraa aiheuttavat suurpedot on tarvittaessa voitava tappaa kohdennetusti, mutta siinä tärkeä työkalu ovat nimenomaan vahinko- ja turvallisuusperusteiset poikkeusluvat. Muistutamme, että laki antaa jo nykyisellään perusteet ihmiselle vaaraa aiheuttavien suurpetoyksilöiden tappamiseen ja hallitus on jo helpottanut näiden lupien saamista.

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2025 vp
Vastalause 1

Metsästyskiintiön koko ja kokonaiskuolleisuus

Kuten useat valiokunnan kuulemat asiantuntijatahot ovat huomauttaneet, tulisi metsästystä säänneltäessä arvioida sovittujen pyyntimäärien ja kiintiöiden lisäksi myös muut suden kuolinsyyt ja vuosittainen kokonaiskuolleisuus.

Vuosittain susia kuolee myös vahinkoperusteisten poikkeuslupien ja poliisin tekemien lopetuspäätösten, liikennekuolemien, luontaisen kuolleisuuden sekä tuntemattomaksi jäävien syiden vuoksi. Nämä määrät ovat vuosittain hyvinkin merkittäviä suhteessa susikannan kokoon.

Maa- ja metsätalousministeriön esittämä sadan suden kiintiö on aivan liian suuri, huomioden susikannan koko sekä suden muut kuolinsyyt. Mikäli sadan suden kiintiö vuositasolla sallitaisiin, olisi suden kuolleisuus yhden vuoden aikana sitä suurempi ja tällöin vuoden aikana menehtyvien susien määrä merkittävä osa koko Suomen susikannasta.

Alueellista, kiintiöpohjaista metsästystä ei tulisi lainkaan aloittaa nykytilassa, mutta mikäli se sallitaan, vuotuisesta kiintiöstä tulisi vähintäänkin vähentää suden muu kuolleisuus, kuten Suomen luonnonsuojeluliitto on esittänyt.

Nyt esitetyllä menettelyllä on olemassa hyvin suuri riski, että Suomen susikanta romahtaa samalla tavalla kuin vuosina 2015-2016, kun suden kannanhoidollinen metsästys edellisen kerran mahdollistettiin.

Metsästyksen ajoittaminen

Suden metsästystä koskeva metsästyslain muutos on tarkoitus saada voimaan vuoden 2026 alusta. Siten sudenmetsästys päästäisiin aloittamaan jo tammikuussa. Luonnonvarakeskus on huomauttanut valiokunnalle, että suden lisääntyminen tulisi huomioida rauhoituksesta ja metsästyksestä säädettäessä. Myös muille kuin aina rauhoitetuille lajeille tulee taata lisääntymisrauha.

Luonnonvarakeskus huomauttaa, että metsästys pariutumisaikana voi olla haitallista. Suden kiima-aika on yleisesti helmi-maaliskuussa. Eteläisessä Suomessa ajoitus on aiempi ja sijoittuu jo helmikuulle, ja myös pentujen syntymä ajoittuu aikaisemmin keväälle, jo huhtikuulle.

Lisääntymisaikaisella metsätyksellä voi olla useita haitallisia vaikutuksia susien lisääntymiseen ja susikannan säilymiseen. Uroksen kuolema parittelun jälkeen heikentää pentujen selviytymistä, sillä se jättää naaraan yksin huolehtimaan syntyvistä pennuista. On myös tärkeää huomata, että syntyneet pennut ovat aina erittäin riippuvaisia lauman vanhemmista yksilöistä loppuvuoteen ja alkutalveen saakka. Lisääntyvien yksilöiden metsästys aiheuttaa myös riskin koko lauman hajoamisesta ja se voi vaikuttaa myös alueen muiden susilaumojen ja parien dynamiikkaan.

Valitusoikeus ja ympäristöperusoikeuksien toteutuminen

Hallituksen esityksessä ongelmallista on myös sen suhde yhdenvertaisiin oikeuksiin ja etenkin ympäristöperusoikeuteen. Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu ympäristöstä kuuluu kaikille. Tätä

periaatetta osaltaan toteuttaa suurpetojen metsätykseen liittyvä valitusoikeus, jonka tarkoitus on taata se, että metsästykseen myönnetyt luvat on tehty oikein lain nojalla.

Hallituksen esityksessä ei ole säädetty valitusoikeudesta alueellista kiintiötä koskien. Näin ollen ympäristön suojasta huolestuneilla kansalaisilla ei ole mahdollisuutta tuoda esiin kantaansa osana metsästyslupia koskevaa päätöksentekoprosessia.

Karhun, ilveksen ja saukon metsästys

Valiokunta haluaa mietinnössään muuttaa metsästyslakia myös karhun, ilveksen ja saukon metsästyksen osalta. Menettelytapa – hallituksen esityksen perusratkaisujen merkittävä täydentäminen ja laajentaminen valiokunnassa – on syvästi ongelmallinen lainvalmistelun laadun, eduskunnan toimintatapojen ja perustuslain kannalta. Perustuslakivaliokunta on toistuvasti pitänyt varsin ongelmallisena ja epätyydyttävänä sitä, että hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia joudutaan laajasti täydentämään ja korjaamaan eduskuntakäsittelyssä. Tällaisessa menettelyssä sivuutetaan hallituksen esityksen antamiseen perustuslain mukaan osallistuvat toimielimet ja eduskunnan täysistunto. Valiokunta on pitänyt välttämättömänä ja hyvään lainsäädäntötapaan kuuluvana, että etenkin silloin, kun laajakantoiseen hallituksen esitykseen esitetään tehtäviksi hyvin merkittäviä ja esityksen perusratkaisuihin olennaisesti vaikuttavia muutoksia, asian valmistelu osoitetaan valtioneuvoston tehtäväksi.

Sen sijaan, että hallitus olisi antanut uuden tai täydentävän hallituksen esityksen, on valiokunnan enemmistö päätynyt esittämään merkittäviä muutoksia lakiehdotukseen huomattavalla kiireellä valiokuntakäsittelyssä. Erityisen ongelmallista on, että nämä muutokset on runnottu läpi valiokunnassa kuulematta lainkaan asiantuntijoita.

Kuten maa- ja metsätalousministeriö on valiokunnalle toimittamassaan täydentävässä lausunnossa todennut, saukko, karhu ja ilves kuuluvat luontodirektiivin IV liitteen alle, toisin kuin sieltä hiljattain poistettu susi.

Liiteen IV alaisia lajeja koskee tiukempi vaatimus perusteista, joilla metsästys voidaan sallia. Liitteen IV alaista lajia koskeva metsästys voidaan sallia vain tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti, mikäli muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole ja kun lajin suotuisan suojelun taso ei vaarannu. Luontodirektiivin mukaan liitteen IV alaisen, tarkoin valvotuissa oloissa valikoitujen yksilöiden metsästys on sallittu kansallisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

Valiokunnan tekemien muutosten pohjalta suden lisäksi myös karhun, ilveksen ja saukon metsästys sallittaisiin alueellisten kiintiöiden pohjalta. Alueellinen kiintiö ei määrittele tiettyjä yksilöitä, joihin metsästys kohdennetaan, jolloin periaate luontodirektiivin mukaisesta valikoitujen yksilöiden metsästyksestä ei toteudu.

Erittäin ongelmallista on myös se, että siirtämällä karhun, ilveksen ja saukon metsästys alueellisten kiintiöiden piiriin myös valitusoikeutta näiden lupien lainmukaisuudesta pyritään rajaamaan.

Valiokunta esittää karhun ja ilveksen metsästyksestä myös lausumaa, jolla kiintiömetsästyksen mahdollistava asetus vaaditaan valmisteltavaksi. Kiintiömetsästyksen mahdollistavien asetusten

valmistelun edellyttäminen ministeriöltä tällaisen lainsäädäntöprosessin pohjalta on täysin katteetonta. Huonosti valmistellun, kiirehdityn ja hyvän lainsäädäntötavan vastaisen prosessin pohjalta ministeriöllä ei katsoaksemme ole asetuksen valmisteluun edellytyksiä.

Vastalause

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään ja

että valiokunnan lausumaehdotus hylätään.

Helsingissä 9.12.2025

Tiina Elo vihr
Veronika Honkasalo vas

Vastalause 2

Perustelut

HE 173/2025 vp koskee suden luontodirektiivin liitteen muutoksen johdosta tehtäviä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Nämä muutokset koskevat suden rauhoitusaikaa ja suden metsästyksen sallimista koskevia säännöksiä. Metsästyslaista poistettaisiin säännös suden ympärivuotisesta rauhoituksesta. Suden rauhoitusajasta säädettäisiin kuitenkin metsästysasetuksessa ja metsästettävien susien lukumäärästä ministeriön asetuksessa.

Lainsäädännön arviointineuvosto on antanut hallituksen esityksestä lausunnon. Arviointineuvoston lausunnon mukaan susikannan nykytilasta ja ehdotettujen muutosten vaikutuksista susikantaan ei saa käsitystä. Esityksen vaikutuksia ei ole arvioitu, eikä esitysluonnoksen perusteella pysty muodostamaan käsitystä olennaisista vaikutuksista. Lakiehdotuksesta ei saa käsitystä asian nykytilasta. Siitä ei käy esimerkiksi ilmi, kuinka paljon Suomessa on susia, millä alueilla ne aiheuttavat eniten kielteisiä vaikutuksia tai millaisia vahinkoja sudet ovat aiheuttaneet. Uusimmat kanta-arviot on saatu käyttöön vasta marraskuussa ja ne on toimitettu valiokunnan tietoon käsittelyn aikana.

Suden suotuisan suojelutason määrittely tulee perustua tieteelliseen tietoon kuten luontodirektiivikin velvoittaa. On tärkeää, että muutoksen toimeenpanossa kiinnitetään riittävästi huomiota niihin luontodirektiivin velvoitteisiin, jotka edelleen koskevat sutta. Jäsenvaltion on varmistettava, että lajin suotuisaa suojelutasoa ei vaaranneta. Vaikka susi ei enää ole tiukasti suojeltujen lajien listalla, edellyttää lajin nykyinenkin status suotuisan suojelutason saavuttamista ja ylläpitämistä kaikissa jäsenvaltioissa. Suojelutason määrittely tulee perustua ajantasaisimpaan tieteelliseen tietoon ja arvioihin ja siksi on ensisijaisen tärkeää turvata suden kuten muidenkin suurpetojen populaation koon ja geneettisen rakenteen arvioimiseen tarvittavat edellytykset.

Jos kiintiön pohjana käytetään kunkin lajin alueellisia hoitosuunnitelmia, tulee näiden ehdottomasti perustua ajantasaisimpaan saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon lajin ekologiasta. Lisäksi viitearvoa tulee säännöllisesti tarkistaa lajin ajantasaisimpaan tieteelliseen tietoon. Näin varmistutaan siitä, ettei kiintiön täyttyminen vaaranna lajin suotuisan suojelutasoa tai sen ennalleen saattamista Suomessa ja koko EU:ssa.

SDP kannattaa hallituksen esitystä mutta peräänkuuluttaa laadukasta lainvalmistelua ja riittäviä vaikutusarvioita esitysten tueksi sekä eduskunnalle riittävää aikaa käsitellä esityksiä.

Karhun ja ilveksen kiintiömetsästys

Useat lausunnonantajat ovat valiokuntakäsittelyn aikana esittäneet alueellisen kiintiömetsästyksen ulottamista myös karhun ja ilveksen metsästykseen. Tämä tarkoittaisi hallituksen esityksen 41 §:n muuttamista tavalla, joka laajentaisi esitystä, sillä 41 §:ssä ja 41a §:ssä kyse on vain pykälien teknisestä muuttamisesta.

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2025 vp
Vastalause 2

Hallituksen esitys koskee metsästyslain muuttamista suden luontodirektiivin suojelustatuksen muutoksen seurauksena. Susi siirrettiin luontodirektiivin muutoksella liitteestä IV liitteeseen V, ja näin suden metsästys on luontodirektiivin tunnistama hyväksytty menettely. Suden metsästyksessä ei siten ole kyse suojelusta poikkeamisesta. Karhun ja ilveksen suojelustatus luontodirektiivissä ei ole muuttunut. Ne ovat kummatkin edelleen liitteessä IV ja tiukasti suojeltuja lajeja, joihin sovelletaan 12 artiklaa, joka kieltää lajien yksilöiden tappamisen. Karhun ja ilveksen metsästys perustuu 16 artiklan poikkeusmenettelyyn. Koska hallituksen esityksessä muutokset lain 41 ja 41a pykäliin ovat teknisiä, on hyvin kyseenalaista, onko tällaista esityksen laajennusta mahdollista tehdä ilman asianmukaista valmistelua. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että tämänkaltainen laajennus ilman perusteltua valmistelua saattaa vaarantaa myös poronhoitoalueen karhun kiintiömetsästyksen ja siksi ministeriö suhtautuu laajennukseen epäillen.

Hyvän lainvalmistelun kannalta on kyseenalaista, että nopealla aikataululla hallituksen esitystä ryhdytään muuttamaan valiokuntakäsittelyssä. Asiayhteysvaatimuksen tulee täyttyä. Esitykset tulee valmistella huolella riittävillä lausuntoajoilla ja vaikutusarviot asianmukaisesti hoidettuna.

Emme kannata valiokunta ehdottamia pykälämuutoksia, joka liittyvät 41 §:n 4 ja 5 momentin ja 41 a §:n 4 momentin kohdalla ehdotettuun karhun ja ilveksen rauhoituksesta poikkeamiseen kiintiömetsästyksellä koska pykäliä ei ole valmisteltu asianmukaisesti ja valiokunnalla ei ollut aikaa varmistua esimerkiksi esitysten EU-lain mukaisuudesta ja mahdollisista ristiriitaisuuksista. Esitykset karhun ja ilveksen kiintiömetsästyksestä tulee valmistella ministeriössä huolellisesti ja tuoda omana esityksenään eduskunnalle kevään 2026 aikana. *(Vastalauseen lausumaehdotus)*

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että hyväksytään yksi lausuma. ***(Vastalauseen lausumaehdotus)***

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee karhun ja ilveksen kiintiömetsästyksen erillisenä esityksenä hyvän lainvalmistelun sääntöjen mukaisesti riittävine kuulemisaikoineen.

Helsingissä 9.12.2025

Piritta Rantanen sd
Helena Marttila sd
Timo Suhonen sd